

ROLUL ASTRONOMIEI CA DISCIPLINĂ DE STUDIU ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

Dr. Iulia Malcoci

Republica Moldova

cercetător științific neafiliat, iumalcoci@yahoo.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3656-6674>

Considerăm că problemele fundamentale ale astronomiei fac parte din cultura generală a individului și, astfel, este necesar ca disciplina *Astronomia* să-și găsească locul bine meritat printre disciplinele școlare. În caz contrar, în plin secol XXI, se va crede că Pământul are formă plată și se sprijină pe balene sau pe elefanți. Ținând cont că o parte din elevii absolvenți ai gimnaziilor nu urmează studiile liceale ar fi bine ca elevii din ultimul an să studieze unele teme de astronomie la disciplina Fizică. Ideea de a uni aceste două discipline planează încă din spațiul exsovietic.

Au fost elaborate manuale de fizică și astronomie atât în perioada sovietică la Moscova, cât și mai recent la Chișinău, însă astronomia este inclusă în capitole aparte (nici nu se poate altfel). În prezent la Ministerul Educației și Cercetării a fost elaborat un concept unde se propune ca biologia, chimia și fizica să fie unite în clasele a VII-a și a VIII-a în disciplina Științe.

Propunem ca eclipsele de Soare și de Lună, noțiunile de echinocțiu și solstițiu, mișcarea de revoluție și mișcarea de rotație, gnomonul, calendarul gregorian și cel iulian etc. să fie studiate în capitolul Fenomene optice în ultima clasă de gimnaziu sau să fie un capitol separat. În învățământul secundar pe lângă cultura generală astronomia orientează discipolii spre o viitoare profesie, ocupație, interese. Astronomia avea pe timpuri 34 de ore anual prevăzute în planul de învățământ în clasa XI-a/XII-a, azi s-au rezervat 18/20 de ore în clasa a XII-a.

Mai mulți autori subliniază importanța cunoașterii istoriei astronomiei de către elevi, precum și rolul studierii istoriei acestei discipline. În această lucrare accentul va fi pus pe calitatea predării Astronomiei ca disciplină de studiu în învățământul preuniversitar. Mai mulți autori de manuale, publicații periodice menționează:

- cunoștințele la astronomie servesc pentru explicarea fenomenelor sociale și politice;
- duc la conștientizarea impactului pe care îl are spațiul cosmic asupra vieții pe Pământ, la conștientizarea fragilității Pământului și a importanței protejării mediului înconjurător;
- este imposibil să studiezi bine fizica și astronomia fără a învăța cum să rezolvi problemele.

În presa periodică recentă am găsit părerea lui Iulius Popa despre profesorii de azi: *Profesorimea se asociază cu ignoranța crasă. În imaginația ei, cartea s-a redus la noțiunea de manual.* Domnul Iulius Popa, fiind absolvent al Facultății de Limbi Străine a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, se vede are în vedere profesorii de limbi moderne. Cunoscând cum se predă astronomia nu de azi în Republica Moldova, mi-ar fi interesantă părerea domnului I. Popa privind predarea altor discipline școlare. Eu aș fi mulțumită astăzi dacă astronomia s-ar preda, cel puțin, la nivelul manualului.

Pentru a nu lua mult timp atenția voi aduce doar câteva exemple:

- pe când predam astronomia la Liceul de Limbi Moderne și Management din Chișinău o elevă s-a apropiat de mine, întrebându-mă: *doamnă profesoară, Dumneavoastră știți că nici într-un liceu din Chișinău nu se rezolvă probleme la astronomie?*;

- în luna iunie curent am discutat cu o profesoară de matematică dintr-un liceu din Chișinău, care a fost și mai este și director adjunct. În discuție am atins și metodică predării Astronomiei și cum o fac mulți profesori. Profesoara m-a întrebat mirată: da ce, la astronomie sunt și probleme? Eu știu că **se discută** de niște reacții pe Soare, despre planete ...;

- o doamnă, doctor în filologie, un foarte bun specialist în domeniul ei, citind câțiva ani în urmă un articol al meu unde erau expresiile *timpul de revoluție* și *mișcarea de revoluție* a început să-mi țină o lecție de istorie, zicând că timpul revoluțiilor a trecut, ce nu cunosc timpul când a avut loc Revoluția din Octombrie etc.

Cunosc o mână de profesori care sunt sigură că predau astronomia conform manualului și nivelul materiei din manual. Am auzit că în vara acestui an mai mulți profesori de limbă română din școlile alolingve vor merge la cursuri de perfecționare în România. Nu e posibil, atât cât mai avem această mână de profesori care predau la nivel astronomia, să fie organizate la Chișinău timp de o săptămână cursuri de perfecționare la astronomie **pentru profesorii de fizică** din licee?

În ultimii ani diriguitorii învățământului zic că ar trebuia ca elevii să nu aibă prea multe materii, să aibă mai mult timp liber. Aș propune elevilor în timpul liber să studieze cercetările și descoperirile marilor astronomi ai lumii (Nicolas Camille Flammarion, Jean-Bernard-Léon Foucault etc.), precum și ale astronomilor români (Spiru Haret, Nicolae Donici, Nicolae Coculescu, Constantin Pârvulescu, Gheorghe Chis etc.).

Nu în ultimul rând aş propune elevilor să citească opera ştiinţifico-fantastică a lui Victor Anestin (1875–1918), scriitor şi astronom amator român: fondator al primei reviste de astronomie din România *Orion* (1907), fiind a 13-a revistă de astronomie înfiinţată în lume, şi fondator al Societăţii Astronomice Române „Camille Flammarion” (1908), cofondator al Societăţii Prietenii Ştiinţei (1914) [7, 8]. De menţionat că Ministrul instrucţiunii publice, astronomul şi matematicianul Spiru Haret (1851–1912), a abonat bibliotecile şcolilor secundare din România la revista *Orion*.

În romanul științifico-fantastic a lui V. Anestin *În anul 4000 sau O călătorie la Venus*, publicat în 1899, găsim numele celei de a noua planetă a Sistemului Solar – *Pluto*. O previziune fantastică a unui astronom amator, căci planeta a fost descoperită în 1930. Acest roman a fost unul din primele romane de science-fiction din România. Victor Anestin în opera sa condamnă totodată viciile oamenilor de pe Terra.

Ce scrie despre venusieni: *Nu aveau continente, țări, nu duceau războaie ... Și omenirea de pe Venus era fericită. Cum planeta era guvernată de învățați, cum nu mai exista clasa politicianilor veșnic flămânzi și arțăgoși, venusienii nu mai știau ce înseamnă lupta politică. Fiecare era dator să muncească și trântori nu mai existau. Știau ei că **fizica și chimia** erau temeliiile marilor fabrici venusiene, de unde ieșeau nenumărate obiecte necesare.*

Să ne întrebăm ce am făcut astăzi din disciplinele reale (matematică, fizică, chimie) în învățământul preuniversitar. Am redus numărul de ore până la ridicol. Cel puțin, în Republica Moldova este necesar de schimbat din temelie modul de pregătire al cadrelor didactice. Se tot vehiculează că tinerii pedagogi pleacă din învățământ din cauza salariilor mici. Este și aceasta o problemă, dar mulți pleacă din cauza că nu stăpânesc materia de studiu corespunzătoare.

Să fim onești în toate și să educăm o generație inteligentă!!!

Muțumesc!